

Udskrift af Arbejdsrettens dom af 16. maj 2022

I sag nr.: 2022-3 (tidl. sag nr. 2020-914)

Tandlægeforeningen
(advokat Morten Ulrich)

mod

Fagbevægelsens Hovedorganisation
for
HK Danmark
for
HK Privat
(advokat Jeppe Wahl-Brink)

Dommere: Højesteretsdommer Hanne Schmidt (næstformand og retsformand), højesteretsdommer Anne Louise Bormann (næstformand) og højesteretsdommer Oliver Talevski (formand).

Indledning

Sagen angår, om HK Privat har udvist overenskomststridig adfærd ved i tiden omkring den delvise genåbning af samfundet i april 2020 efter nedlukningen på grund af COVID-19 pandemien at iværksætte en pressekampagne vendt mod Tandlægeforeningens privatpraktiserende medlemmer og ved at opildne til ubegrundet frygt blandt klinikassistenter for, at klinikernes tilrettelæggelse af arbejdet på klinikkerne ikke foregik i overensstemmelse med gældende sundhedsfaglige regler. Sagen angår endvidere, om HK Privat i januar 2021 i en henvendelse til Sundheds- og Ældreministeriet samt Sundhedsstyrelsen og i en pressemeddelelse har forbrudt sig mod sine forpligtelser til at handle loyalt over for Tandlægeforeningen.

Parternes påstande

Klager, Tandlæge Foreningen, har nedlagt påstand om, at HK Danmark for HK Privat skal betale en efter Arbejdsrettens skøn fastsat bod til Tandlægeforeningen.

Indklagede, Fagbevægelsens Hovedorganisation for HK Danmark for HK Privat, har nedlagt påstand om frifindelse.

Sagsfremstilling

Der er for Arbejdsretten fremlagt bl.a. en række henvendelser fra medlemmer af HK Privat til organisationen, herunder til daværende næstformand i HK Privat, B, en række pressemeddelelser fra parterne, artikler fra forskellige medier, afgørelser fra Arbejdstilsynet, notater fra Statens Serum Institut og sundhedsfaglige retningslinjer.

Henvendelser fra medlemmer til HK Privat

Som eksempler på henvendelser fra medlemmer af HK Privat til B citeres nedenfor uddrag fra mails mv. dateret den 16., 17. og 18. april 2020.

”Hej B.

Jeg er medlem af gruppen på fb. for klinikassistenter som du har oprettet for HK medlemmer.

I forbindelse med genåbning har jeg virkelig et stort ønske og en kraftig henstilling til at I er behårede på det med værnemidler. Det er et cowboyland med hvordan det løses nogle steder og også ved os [emoji].

Engangskitler i plast købt ved Harald Nyborg og som vaskes ved 20 [grader], kan umulig være korrekt. Der er så mange foranstaltninger i det her som er svært. Jeg sidder som daglig leder med en klinikejer der er max presset økonomisk og jeg kan derfor se hendes problem, men jeg ønsker og tror at I hjælper så godt til I bare kan.

Indrømmet så frygter jeg for mange mennesker, for lidt kontroller og ejere der øjner en mulighed for at fylde aftalebøgerne for at kunne hente noget af det tabte.

Jeg har ingen ønske om at hænge hverken min eller andre arbejdspladser ud og derfor skriver jeg pb. til dig.

Tak for alt du/I gør, konstruktiv info. og sidste, men ikke mindst- jeres tålmodighed når der 117.gang bliver stillet det samme spørgsmål – imponerende [emoji].”

”Kopi af mail til Brostrøm:

Mail : Att Søren Brostrøm. Fra xxx, Privatansat klinikassistent.

Kære Søren Brostrøm ... Vi ved at Dansk Tandlægeforening presser myndighederne meget hårdt, for at få lov til at åbne landets tandklinikker for almindelige behandlinger igen. Lad mig understrege at vi er rigtig mange klinikassistenter, der meget gerne vil tilbage på arbejde og vores hverdag igen, men vi har et stort og meget alvorligt problem som vi absolut ikke kan sidde overhørigt; Der er ikke værnemidler nok til os alle sammen. Vi ved at DTF bruger klinikassistenternes know-how omkring hygiejne og vores

know-how omkring brug af værnemidler, som et vægtigt argument i dialogen omkring genåbningen af klinikkerne. Problematikken er, at dentaldepoterne og regionerne melder ”alt udsolgt” når vi forsøger at skaffe værnemidler. Der er mange klinikassistenter der hver dag bliver tvunget til at bruge ET mundbind hele dagen og flere har meddelt mig, at de skal vaske og genbruge deres mundbind. Derudover er der mange klinikassistenter der tvinges til at bruge det samme par handsker til flere patienter, for at spare. Der er absolut ikke visirer, kitler og mundbind nok, til at vi alle sammen kan få og desværre er der dagligt konflikter ude på arbejdspladserne, hvor klinikassistenter trues med firing, hvis de ikke følger klinikejerens ordre og går ind til patienterne, uden de nødvendige værnemidler. Det er ikke uden ængstelse for repressalier at jeg fremsætter disse fakta, men det ER desværre fakta. DTF undlader, ganske behændigt, at oplyse at de nødvendige værnemidler ikke kan skaffes, men argumenterer for genåbning ved at fremhæve at vi har mange års erfaring med at arbejde med syge patienter, der potentielt kan videregive smitte. Dette er sandt, men sandheden er også at vi i alle disse år har haft værnemidler nok og har kunne beskytte både os selv og patienterne. Nu taler vi om Covid-19, høj virulent virus som vi næsten ingen erfaring har i at arbejde med – og nu skal vi afsted, selvom der ganske enkelt ikke er værnemidler nok?? Jeg er med på at det er en ganske alvorlig sag jeg bringer på banen, men jeg mener så absolut også at dette skal tages meget alvorligt. Vi KAN ikke beskytte os selv og vores patienter godt nok, hvis vi ikke har værnemidler nok, ganske enkelt. Desværre er der mange tandlæger, der både af økonomiske årsager og af manglende evne til at fremskaffe de fornødne værnemidler, hver eneste dag undlader at følge sundhedsmyndighedernes anvisninger og dette bringer deres ansatte og patienterne i fare for alt for stor smittespredning af Covid-19...”

”Hej B

Så din video, og vil lige dele lidt med dig fra min arbejdsplads. Jeg ønsker dog ikke at få mit navn frem [emoji].

Der er ingen ”luft” mellem patienterne, så vi når ikke andet end almindelig afspritning. Vinduerne er åbne hele dagen, så det bliver betegnet som nok åbenbart [emoji].

Vi vasker vores engangskitler! Og bruger ultralyd ved pa-patienter.

Jeg påpegede ultralyd og luft mellem patienterne for min chef i morges, men det blev ikke pænt modtaget.

De forholder sig til de retningslinjer som tandlægeforeningen har givet dem!

Så det hjælp desværre ikke noget.

Tværtimod blev der sagt temmelig hårdt at hvis klinikken blev lukket igen, eller vi får for mange restriktioner så må hun dreje nøglen om.

Så jeg opfatter jeg det som at vi må rette ind.

Personligt er jeg ikke bange for smitten, men ønsker selvfølgelig ikke at bære den videre til andre. Jeg ønsker faktisk ikke at hun er nødt til at lukke klinikken, derfor nævnte jeg disse ting for hende, så reglerne netop overholdes.”

Pressemeddelelser

HK udsendte i april og maj 2020 en række pressemeddelelser, hvorfra der er citeret nedenfor.

Af HK’s pressemeddelelse af 18. april 2020 fremgår bl.a.:

”Genåbning af tandklinikker: Økonomi må ikke trumfe sikkerhed

Det stiller store krav til klinikkernes planlægning og ikke mindst beskyttelse af medarbejdere og patienter, når tandklinikker gradvist åbner fra mandag, og derfor opfordrer HK Privat og Danske Tandplejere nu stærkt til, at klinikejere inddrager medarbejderne som aktive medspillere i forhold til genåbningen.

...

Vi er bekymrede for, at genåbningen ikke bliver helt så forsigtig, som den bør fra klinikejernes side. Vi risikerer, at hensynet til økonomi hurtigt at komme til at trumfe hensynet til medarbejdernes og kundernes sikkerhed, når først klinikkerne sætter i gang igen, siger B...”

Af HK's pressemeddelelse af 19. april 2020 fremgår bl.a.:

”Mangel på værnemidler kan gøre tandklinikker til coronabombe

Når tandklinikkerne genåbner for almindelige behandlinger i morgen, så frygter HK Privat, at det flere steder bliver med anvendelse af personlige værnemidler, der ikke lever op til Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Flere af de omkring 5.000 tandklinikassistenter melder nemlig allerede nu om store udfordringer, hvor mundbind og handsker ikke skiftes mellem patienter.

Næstformand i HK Privat B ser med stor bekymring og alvor frem mod, at tandklinikker i hele landet sætter kapaciteten op fra i morgen. Hendes inbox er allerede fyldt med historier fra tandklinikassistenter, der kan fortælle om helt uacceptable forhold på klinikkerne.

- Jeg er bestemt ikke tryk på patienterne eller vores klinikassistents vegne. Vi hører historier om mundbind, der bliver brugt en hel dag, handsker der ikke bliver skiftet, og at der i den grad mangler engangskitler. Og det er endda på den lave kapacitet, som klinikkerne har kørt på indtil videre, siger B.

HK Privat er ikke blevet hørt i forbindelse Sundhedsstyrelsens retningslinjer for genåbning mandag. Selvom B er overordnet tilfreds med retningslinjerne, så handler hendes bekymring også i høj grad om virkeligheden ude på klinikkerne.

- Hvis vi var blevet hørt formelt ville vi på vegne af vores medlemmer bemærke, at alt for meget kommer til at være op til den enkelte klinikejers egen fortolkning. Udfordringen opstår, når intentionerne i retningslinjerne møder virkeligheden, siger B og tilføjer:

- Hverken vi eller samfundet kan leve med, at menige medarbejdere på klinikkerne presses eller trues med firing, hvis de gør indsigelser overfor mangel på personlige værnemidler eller sikkerhedsprocedurer, der tilsidesættes. Det handler jo om smittespredning og en tandlægestol kan være en bombe under danskernes sundhed og den kæmpeindsats, vi alle har gjort de sidste 5 uger!”

Af HK's pressemeddelelse af 30. april 2020 fremgår bl.a.:

”Hver 4. klinikassistent: Værnemidler lever ikke op til retningslinjer

23 % af tandklinikassistenterne svarer i en rundspørge, at værnemidlerne på deres klinik ikke lever op til Sundhedsstyrelsens særlige retningslinjer for at begrænse corona-spredning. ”Forbundet uansvarligt,” siger B, næstformand i HK Privat.

Enten er der ikke nok værnemidler, værnemidlerne er for hjemmelavede eller af for dårlig kvalitet eller i de værste tilfælde er det en kombination af begge, vurderer 23 % af klinikassistenterne i rundspørge foretaget af HK Privat. 348 klinikassistenter har deltaget i undersøgelsen.

...

- Vi hører den ene vanvittige historie efter den anden fra vores klinikassistenter – om alt fra, at de bruger de samme mundbind en hel dag eller arbejder i afdækningsplast. Det er chokerende, at så mange klinikassistenter svarer, at der ikke er styr på værnemidlerne og sikkerheden, siger hun og fortsætter:

- Jeg er ikke i tvivl om, at flertallet af tandklinikkerne iagttager reglerne til kryds og slange, men når man tegner et helt fag kollektivt, må man også tage ansvar for de mange steder, hvor det halter. Tandlægeforeningen har fra start af forsøgt helt at afvise, at der er et problem og nu, hvor anmeldelserne kommer ind, så forklejner de problematikken. Men det er simpelthen på tide, at de får ryddet ordentligt op i egne rækker.

- Desværre kan vi på mange af vores henvendelser også konkludere, at det de fleste steder ikke handler om mangel på værnemidlerne længere. De er begyndt at komme på lager igen. Det handler simpelthen om, at tandlægerne lader økonomi trumfe sikkerheden, og det er forbundet uansvarligt og uanstændigt overfor både medarbejderne og os patienter.

...

Andre resultater fra undersøgelsen:

27 % føler sig kun i nogen grad trygge ved de personlige værnemidler, de har til rådighed. 8 % i ringe eller i meget ringe grad.

12 % angiver, at der ikke er tilstrækkeligt med masker/mundbind til, at man kan skifte maske/mundbind mellem hver patient

13 % angiver, at der ikke er mulighed for at skifte kittel/forklæde (i nødstilfælde klinik-tøj) mellem hver patient, hvor man har deltaget i en aerosoldannende arbejdsproces

43 % er ikke blevet instrueret i, hvordan tøjskift skal foretages for at undgå, at eventuel smitte på kittel/forklæde/kliniktøj overføres til den øvrige beklædning under tøjskiftet”

Af HK’s pressemeddelelse af 7. maj 2020 fremgår bl.a.:

”Arbejdstilsynet skal tilbage i arbejdstøjet og op på fuld kapacitet hurtigst muligt

...

Regeringen har netop præsenteret en plan for genåbningens fase to, og selvom det er positivt, at detailhandel, skoler, cafeer og andre arbejdspladser nu kan åbne igen, så ser næstformand i HK Privat B ikke, at en ansvarlig genåbning kan ske uden, at hele Arbejdstilsynet også kommer i arbejdstøjet igen:

- Det er positivt, at vi åbner endnu mere op, men jeg mangler helt klart en garanti for, at Arbejdstilsynet også genåbner med fuld kapacitet hurtigst muligt. Vi kan ikke leve med et mangelfuldt eller stækket tilsyn under normale omstændigheder, og under coronapandemien er det fuldstændig uacceptabelt.”

Af HK's pressemeddelelse af 16. maj 2020 fremgår bl.a.:

”HK: Endelig får ansatte det tilsyn, de har krav på

En ny aftale mellem regeringen og Folketingets partier giver nu Arbejdstilsynet lov til at genåbne. Og det er ikke et øjeblik for tidligt, mener HK, som glæder sig over meldingen.

...

Så det er rigtig, rigtig godt, at Arbejdstilsynet nu får lov til at skrue op for blusset igen, fortsætter næstformanden [F]:

- Vi er lykkelige over, at ventetiden nu er forbi. Både for de medarbejdere, som har brug for, at Arbejdstilsynet rent faktisk kan rykke ud, når det brænder på. Men også for Arbejdstilsynets ansatte, der jo gerne vil gøre deres arbejde så godt som overhovedet muligt og samtidig skal være med til at bremse smittespredningen.

...

- Når vi beder medarbejdere om at gå på arbejde midt i en sundhedskrise, så er vi altså nødt til som samfund at kunne give dem det minimum af tryghed, at der er et fungerende tilsyn, når ikke arbejdsgiver formår eller ligefrem vælger at sjofle myndighedernes retningslinjer, siger HK Privats næstformand B og tilføjer:

- Vi har konkret oplevet, at anmeldelser af tandklinikker, hvor vi kan dokumentere klare brud på retningslinjer for hygiejne og patientsikkerhed, bliver håndteret ved telefonopkald frem for kontrolbesøg, og det forventer vi med forøgelsen af kapaciteten, at der bliver lavet om på. Og så ser vi da fortsat frem til, at tilsynet når fuld kapacitet.

HK Privat har indtil videre anmeldt 21 klinikker i hele landet for alvorlige brud på både de helt almindelige retningslinjer for hygiejne (NIR) og Sundhedsstyrelsens særlige retningslinjer for tandklinikker under corona.”

Af HK's pressemeddelelse af 27. maj 2020 fremgår bl.a.:

”Fem tandklinikker får strakspåbud

En ny aktindsigt i anmeldelser hos Arbejdstilsynet viser, at 5 ud af 12 kontrolbesøg på landets tandklinikker har resulteret i strakspåbud for ikke at følge myndighedernes retningslinjer for hygiejne og sikkerhed. Mindst én har også ført til anmeldelse til Styrelsen for Patientsikkerhed.

Mundbind, der bliver brugt 10 dage i træk, selvom de skal smides ud mellem hver patient, engangskitler, der vaskes og bruges igen og kitler, der ikke bliver skiftet en hel dag. Fem strakspåbud fra Arbejdstilsynet dokumenterer stærkt kritisable forhold på tandklinikker.

...

HK Privat har modtaget stribevis af mails, beskeder og opkald fra klinikassistenter og har indtil videre anmeldt 26 klinikker til Arbejdstilsynet.

- Når man læser aktindsigten og ser, hvor helt tydeligt flere af klinikkerne har ignoreret og tilsidesat selv helt almindelige hygiejneregler, så håber jeg, at det vil føre til selvransagelse hos de politikere, der satte Arbejdstilsynet på vågeblus midt under en sundhedskrise. Mængden af strakspåbud viser i hvert fald et tydeligt behov for et fungerende tilsyn, siger B og tilføjer:

- Men jeg håber da også, at det vil føre til noget selvransagelse hos klinikejerne. Jeg er ikke i tvivl om, at flertallet af tandklinikkerne følger reglerne til UG, men man har efter min mening brugt for meget tid på kategorisk at afvise, at der overhovedet sker brud på reglerne fremfor at tage ansvar og få ryddet op i egne rækker.

Så sent som i går har formand for klinikejerne i Tandlægeforeningen A i en pressemeddelelse fastholdt, at Tandlægeforeningen intet kendskab har til klinikker, der bevidst omgår reglerne, og at anmeldelserne bygger på ’løse beskyldninger og udokumenterede påstande’. Det på trods af, at både medier og Arbejdstilsynet har dokumenteret eksempler på brud på reglerne.

Ifølge HK’s aktindsigt, så har Arbejdstilsynet indtil videre udført 12 kontrolbesøg, der har resulteret i 5 strakspåbud, 1 overvejet påbud/påtale. 4 klinikker har kun modtaget telefonopkald på baggrund af anmeldelser. Mindst en klinik er indtil videre anmeldt til Styrelsen for Patientsikkerhed.”

Herudover fremgår det af HK’s pressemeddelelse af 6. januar 2021 bl.a.:

”HK: Tandklinikker bør lukke for ikke-akutte behandlinger

HK anbefaler i et brev til Sundhedsstyrelsen og Sundhedsministeriet, at aktiviteten i tandplejen begrænses.

Tandklinikassistenter på både private klinikker og i den offentlige tandpleje kontakter i disse dage HK, fordi de har svært ved at forstå, at den nuværende nedlukning ikke gælder dem. Særligt det høje smittetryk og den nye muterede variant af coronavirus skaber bekymring og forundring blandt klinikassistenterne. Og det får nu HK til at sende et brev til Sundhedsstyrelsen og Sundhedsministeriet med krav om, at kun de mest kritiske behandlinger bliver udført.

...

Alle må gøre, hvad de kan for at slå smitten ned. Selvom vores medlemmer er pakket ind fra top til tå, så er der stadig risici. Jeg mener ikke, at vi i en tid, hvor vi bliver opfordret til at aflyse aftaler og holde os så meget hjemme som muligt, kan forsvare, at klinikassistenterne skal møde på arbejde for at lave tandrensninger og rutinetjek, som kan vente, siger B, næstformand i HK Privat.”

Det fremgår af HK's brev af 6. januar 2021 til Sundheds- og Ældreministeriet samt Sundhedsstyrelsen bl.a.:

”De Privatansatte klinikassistenter er under en anden type pres, idet deres arbejdsgivere alt andet lige har en – også økonomisk – interesse i at behandle så mange patienter som muligt, efter en lang periode med nedgang i omsætningen.”

Artikler mv.

Der blev på grundlag af HK's pressemeddelelser og udtalelser i medierne i april til juni 2020 offentliggjort en række artikler mv., hvoraf nogle citeres nedenfor. Af en artikel af 17. april 2020 på bt.dk fremgår bl.a.:

”Tandlæge om genåbning: Det kan blive et kæmpe problem

Det er godt for min butik, og det er godt for mine patienters tænder, men jeg ved ikke, om det er godt for sundheden. Det kan jeg godt have min tvivl om,” siger H, som hele vejen igennem nøje har fuldt retningslinjerne fra Sundhedsstyrelsen og Tandlægeforeningen.

”Jeg er ikke nervøs for mig eller mine ansatte, for hverken jeg eller de er i risikogruppen, men jeg er nervøs for, om smitten bliver spredt for hurtigt, hvis man åbner for mange ting op samtidig,” fortsætter han.

Noget, der især bekymrer H, er en mangel på værnemidler såsom mundbind, sterile kitler og visirer.

”Det er et problem, at det kniber med at få værnemidler, og det kan blive et kæmpe problem for os,” siger han og fortsætter:

”Vi har, så vi kan klare os i en kort periode - vi kan måske klare os i tre uger, men så løber vi i hvert fald også helt tør.”

Han påpeger dog, at han er tvivl om, hvorvidt værnemidlerne overhovedet er nok til at inddæmme smitten.

”Vi er så tæt på folk, og vi sidder i en sky af spyt fra patienterne, så jeg tvivler på, at værnemidlerne vil hjælpe sådan, som de siger, de vil, så jeg tror faktisk, at vi tandlæger bliver smittet uanset hvad,” siger han og fortsætter:

”Men jeg er som sagt ikke nervøs for, om jeg eller mine ansatte bliver smittet, da vi ikke er i risikogruppen, men jeg frygter, at smitten vil sprede sig.”

...

G anerkender dog tandlæge H's frygt for manglen på værnemidler.

”Det er klart, at i og med at alle i hele verden er begyndt at bruge mundbind i en helt anden kaliber end tidligere, og at Kina, som er storproducent af de her ting, har været lukket ned, så kan det godt blive en udfordring,” siger hun og fortsætter:

”Så jeg håber, at vi får gang i produktionen. Jeg ved for eksempel, at der er danske virksomheder, som er begyndt at producere visirer, så jeg forventer, at vi kan følge rimeligt med.”

”Men i sidste ende er det selvfølgelig sådan, at hvis vi ikke kan få værnemidler, så kan vi ikke behandle. Det giver sig selv. Man kan heller ikke blive opereret på hospitalet, hvis der ikke er værnemidler,” afslutter hun.”

Af artikel af 18. april 2020 på A4arbejdsliv.dk fremgår bl.a.:

”Klinikansatte i coronafrygt før genåbning: ”Det er det rene cowboyland

...

Hos fagforeningen HK er man imidlertid bekymret for, om tandklinikkerne overhovedet er klar til at tage imod de mange tusinde danskere, der forventeligt står i kø for at komme til hos tandlægen.

Ifølge B, næstformand i HK Privat, har fagforeningen i de seneste dage fået en lang række opkald fra klinikassistenter, der frygter for coronasikkerheden på deres arbejdspladser.

- Vores indtryk er, at der flere steder ikke er værnemidler nok. Vi hører om klinikker, hvor de ansatte må vaske mundbind i hånden, eller bruge forklæder og skærme fra Harald Nyborg, der langt fra er tilstrækkelige, når det kommer til at holde smitte væk, siger B til A4 Arbejdsliv.

Under coronanedlukningen har tandklinikkerne stadig behandlet patienter med akutte problemer.

Det er sket ved brug af ekstra værnemidler som visirer og overtræksdragter, og det er altså dem, som klinikassistenterne ifølge HK nu melder om mangel på.

- De ansatte er dybt bekymrede og bange for, om de sætter patienternes sikkerhed på spil, eller selv bliver smittet. Ud fra det, de fortæller, er der visse steder tale om det rene cowboyland, siger næstformanden.

Hos Tandlægeforeningen mener formanden for landets klinikejere, A, ikke, at der er grund til den store bekymring forud for tandklinikernes genåbning mandag morgen.

- Det er ikke mit indtryk, at der er mangel på værnemidler. De er tilgængelig blevet dyre-re at købe ind, siger A til A4 Arbejdsliv.

...

- Det er jo ikke noget nyt for os at skulle håndtere smitsomme sygdomme. Det gør vi også med ting som den almindelige sæsoninfluenza. Vi er altså vant til det, siger A.

Jeg forstår på dig, at du ikke personligt er bekymret. Men hvis klinikassistenterne og andet personale siger, at de er bekymrede, er det så ikke værd at lytte til, så de kan være trygge i deres arbejde?

- Selvfølgelig skal man lytte til det og forsøge at give information, der kan berolige dem, så de ikke bringer utrygheden med ind i arbejdet. Men jeg har en stor tiltro til, at klinikejerne har styr på hygiejnereglerne og har de relevante værnemidler, så de kan passe på patienter og ansatte, siger klinikejerformanden.

Det er dog ikke alle landets tandlæger, der ser ubekymret frem til den snarlige genåbning af tandklinikkerne.

Tandlæge H, der er medejer af Tandlægehuset i Skjern, fortæller, at han indenfor kort tid frygter at løbe tør for de ekstra værnemidler, som landets klinikker har brugt indtil nu.

- Vi har, så vi kan klare os i en kort periode. Vi kan måske klare os i tre uger, men så løber vi i hvert fald også helt tør, siger H til B.T.

...

Næstformand B understreger, at man fra fagforeningens side særligt vil have fokus på, at der ikke bliver lukket for mange patienter ind i klinikkerne ad gangen.

- Lige nu er der rigtig mange, der venter på at komme til tandlægen, og rigtig mange tandlæger, der øjner muligheden for hurtigt at få mange kunder i butikken. Det forstår vi godt, men det ville da være tosset, hvis det betød, at mange ugers forsigtighed og nedlukning pludselig var spildt. siger B.”

Af artikel af 19. april 2020 på information.dk fremgår bl.a.:

”Fagforening: Tandklinikker kan udvikle sig til coronareder

Tandklinikker genbruger værnemidler på grund af mangel, siger HK Privat. Ubegrundede påstande, siger forening.

Tandklinikker kan udvikle sig til deciderede "coronabomber", når de fra mandag må åbne igen.

Det mener HK Privat, fagforening for privatansatte under HK Danmark.

Fagforeningen, der har cirka 110.000 medlemmer, har fået meldinger om manglende værnemidler, og at handsker, mundbind og dragter ikke skiftes mellem patienter.

Derfor ser foreningen med store bekymring på genåbningen.

Næstformand i HK Privat, B, fortæller, at hendes mailindboks er fyldt med beskeder fra tandklinikassistenter.

Her berettes om helt uacceptable forhold på klinikkerne med massiv mangel på værnemidler og uhygiejniske metoder.

- De bruger udtrykket "cowboyland". Man tyr til alle mulige kopiprodukter. Eller værre endnu: Man bruger slet ikke noget som helst.

- Det er de samme handsker, de samme mundbind, og de samme dragter, der er ud over tøjet. Man genbruger det, siger B.

Myndighederne har præsenteret en række nye retningslinjer på tandklinikkerne.

De går blandt andet på fysisk afstand, luft imellem hver borger og konsultation af mange borgere på video og lydopkald.

Derudover anbefales det at bruge eksempelvis ansigtsmaske eller visirer mellem borger og tandlæge.

Men der er ikke tale om deciderede krav. Der er tale om retningslinjer, og det er alt for løst, mener HK Privat.

- Det er ikke en stemning, vi pisker op. De er på oprørets rand, siger B. HK Privat har nu valgt at sætte et nødberedskab op.

Her kan utrygge tandklinikassistenter kontakte organisationen, som på vegne af den ansatte vil gå til arbejdsgiveren.

Om nødvendigt vil man tage en eventuel sag videre til Sundhedsstyrelsen og Arbejdstilsynet.

Hos Tandlægeforeningen tager A, formand for klinikejerne, skarpt afstand fra beskyldningerne.

Han spekulerer i, om HK Privat forsøger at presse klinikejerne under den igangværende konflikt om overenskomsten for klinikassistenter.”

Af et læserbrev indrykket den 7. maj 2020 af I, formand for HK Privat Sydjylland, og offentliggjort på jyskemedier.dk fremgår bl.a.:

”Det er rystende, at tandklinikker åbner efter coronakarantæne med uforsvarlige forhold, men det er desværre udbredt. En rundringning, vi i HK Privat Sydjylland er ved at foretage, viser, at tandklinikkerne i mange tilfælde ikke lever op til sundhedsmyndighedernes krav for at sikre mod coronasmitte. Det gør mig harm, ikke mindst fordi vi har advaret om dette i flere uger men åbenbart for døve øren.

Vi har indtil videre været i kontakt med medlemmer på 130 klinikker og har anmeldt en klinik til Arbejdstilsynet. Igen og igen hører vi det samme fra vores medlemmer: "Vi har ingen engangskitler", "Vi skal genbruge værnemidler", "Jeg føler mig utryk og udsat i et arbejdsmiljø, hvor der ikke bliver taget højde for min og patienternes sundhed og sikkerhed." Det går over min forstand, at tandlægerne vil udsætte deres ansatte for den behandling.

På et område har tandlægerne tænkt sig om: Mange af dem husker at opkræve et gebyr for ekstra værnemidler, uanset om de bliver genbrugt eller ej. Men der, hvor jeg handler dagligvarer, er der ikke ekstra gebyrer på kassebonen på trods af butikens indsats mod corona. Tandlægerne skulle tage at lære af den tankegang og sætte ind mod smitten i klinikken i stedet for at fokusere på at udskrive regningen.

Rundringningen fortsætter, til vi har kontaktet alle de cirka 445 klinikker i vores afdelingsområde. Jeg opfordrer alle tandklinikker til at prioritere sundhed og sikkerhed og få orden på forholdene.”

Af en artikel af 5. juni 2020 i Politiken fremgår bl.a.:

”Sagsanlæg og beskyldninger om »gangstermetoder«: Forstå striden mellem tandlægerne og klinikassistenterne

Der er vel ingen, som klandrer HK Privat for at hjælpe medlemmerne, men I har aktivt forsøgt at få de her historier, som kan miskreditere klinikejerne, så bredt ud i pressen, som muligt.

”Det er korrekt. Og det har vi gjort fuldstændig bevidst. For det var måden at få opgaven løst på. Det var sådan, vi kunne sikre, at der rent faktisk skete noget ude på klinikkerne i forhold til udfordringen med blandt andet værnemidler,” siger B og tilføjer, at

det også handlede om at få Arbejdstilsynet til igen at føre tilsyn på landets arbejdspladser.”

Af artikel af 30. juni 2020 på dr.dk fremgår bl.a.:

”Coronapåbud til tandlæger: Engangskitler hængt til tørre i personalestue og masker genbrugt i 11 dage

Retningslinjerne er kommet i en lind strøm. Det har været svært at følge med, og derfor kan jeg godt forstå, at nogle af mine kolleger måske har været lidt i tvivl om, hvad der har været gældende, siger A.

Er det ikke jeres eget ansvar at finde ud af, hvad retningslinjerne er - og følge dem?

Jo, det er helt klart den enkelte klinikejers ansvar. Både for at beskytte vores personale, patienterne og os selv. Så hvis man bevidst bryder reglerne for at komme igennem dagen, tager vi selvfølgelig afstand fra det.

Én af klinikkerne vaskede engangskitler og hængte dem til tørre i personalestuen. Det giver vel sig selv, at det ikke er holdbart med engangskitler?

Der er i hvert fald et eller andet, der har gjort, at de har haft en forestilling om, at det var i orden at gøre sådan. Jeg tror, de har handlet i god tro og måske ikke har forstået retningslinjerne, siger A.”

Andre oplysninger

Der er fremlagt klage af 6. maj og to klager af 10. maj 2020 fra HK Privat til Arbejdstilsynet over arbejdsmiljøet på tre forskellige tandklinikker. Klagerne var vedlagt billeder fra klinikkerne, hvoraf fremgik bl.a., at medarbejderne blev opfordret til at gemme brugte mundbind i en kasse eventuelt med navn på og eksempler på, at engangsværnemidler blev genanvendt.

Det fremgår af brev af 25. maj 2021 fra Styrelsen for Patientsikkerhed bl.a., at der blev givet et påbud i 2019 og tre påbud i 2020 til privatpraktiserende tandklinikker.

Det fremgår af brev af 12. juli 2021 fra Arbejdstilsynet bl.a., at der i 2019 blev givet 24 tilsynsreaktioner til praktiserende tandlæger, heraf seks påbud, to strakspåbud og 16 vejledninger. I 2020 blev der givet 53 tilsynsreaktioner til praktiserende tandlæger, heraf tre afgørelser uden handlepligt, 19 påbud, 14 strakspåbud og 17 vejledninger.

Der er fremlagt et notat af 28. april 2020 om mulige strafferetlige konsekvenser for klinikassistenter ved manglende overholdelse af regler om værnemidler mod COVID-19. Notatet er udarbejdet af en ekstern advokat efter anmodning fra HK. Af notatet fremgår bl.a.:

”1 Indledning

HK Privat har anmodet Sirius Advokater om at vurdere, hvorvidt klinikassistenter på tandlægeklinikker risikere at ifalde et strafferetligt ansvar, hvis de handler i strid med Sundhedsstyrelsens retningslinjer for håndtering af COVID-19.

2 Konklusion

Der findes i straffelovens § 192 en særlig bestemmelse om smitsom sygdom. Den der *forvolder fare for, at sådan sygdom vinder indgang eller udbredes blandt mennesker*, kan ifalde streng straf. Det kræver, at der er *tilsidesat forskrifter der ved lov eller i medfør af lov er givet til forebyggelse eller modarbejdelse* af den smitsomme sygdom.

Sundhedsmyndighederne har udstedt meget detaljerede retningslinjer for hygiejne i forbindelse med øget aktivitet i tandplejen. Det er ikke sikkert, at disse retningslinjer er ”forskrifter” som omtalt i § 192, men meget kan tale derfor. I hvert fald tør jeg ikke uden sikre holdepunkter for det modsatte konkludere, at en tilsidesættelse af retningslinjerne ikke er omfattet af bestemmelsen.

I udgangspunktet er bestemmelsen næppe tiltænkt klinikassistenter som underordnet personale i en tandklinik. Omvendt er forholdsreglerne meget lette at forstå, og klinikassistenterne kan ikke rimeligvis argumentere med, at de ikke har forstået alvoren, smitrisikoen eller forståelsen af retningslinjerne.

Det er på den baggrund min vurdering, at klinikassistenter i de beskrevne situationer potentielt kan blive idømt straf efter straffelovens § 192 om overtrædelse af forskrifter mod smittespredning.

For det tilfælde, at § 192 ikke finder anvendelse, har jeg også vurderet andre relevante bestemmelser i straffeloven...

Situationen omkring COVID-19 er helt usædvanlig og det er derfor vanskeligt at forudsige hvordan myndighederne vil reagere på overtrædelser af Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Jeg er derfor nødsaget til at tage forbehold, men tror næppe at det er andre bestemmelser end § 192, der vil komme i anvendelse.

Det er væsentligt mere sandsynligt, at overtrædelserne af Sundhedsstyrelsens retningslinjer i første omgang vil resultere i et påbud efter sundhedsloven. Klinikassistenterne vil derefter kunne ifalde sanktioner ved manglende overholdelse af påbuddet.

...

14 Afslutning

Situationen omkring COVID-19 er helt usædvanlig og det er derfor vanskeligt at forudsige hvordan myndighederne vil reagere på overtrædelser af Sundhedsstyrelsens retningslinjer. Konklusionen nævnt indledningsvis, baseres i ikke ubetydeligt omfang på

en overordnet betragtning, der bunder i, at klinikassistenter bør afstå fra overtrædelse af retningslinjer fra Sundhedsstyrelsen. Hvis det er groft nok, vil anklagemyndigheden bestrebe sig på at finde hjemmel til domfældelse i en straffesag.”

Der er fremlagt et udateret opslag på Facebook af advokat D, HK, hvoraf fremgår bl.a.:

”En venlig advarsel fra HK Advokat D

ER DER STYR PÅ VÆRNEMIDLERNE PÅ DIN KLINIK?

Hvis ikke – så er du forpligtet til at reagere!

HK har nu til formiddag anmeldt endnu 3 klinikker til arbejdstilsynet. Det er kun HK der står som anmelder, dvs. at du som klinikassistent er anonym.

Manglende overholdelse af reglerne om værnemidler kan have alvorlige konsekvenser for jer, jeres pårørende og jeres patienter.

Der er flere regler der overtrædes, hvis Sundhedsstyrelsens retningslinjer ikke overholdes. Det er faktisk også strafbart. Det betyder at den der forvolder fare for at en sygdom som Covid-19 udbredes kan straffes med op til 3 års fængsel i medfør af straffelovens 192.

Det er især klinikejer der risikere en straffesag ved at tilsidesætte Sundhedsstyrelsens retningslinjer, men vi kan ikke udelukke, at det også kan være dig som klinikassistent der løber en risiko for en straffesag, hvis det er helt åbenbart at retningslinjerne ikke overholdes og du ikke reagerer.

Det er ikke for at skræmme dig. Men det er HK Privat’s vurdering at du skal kende risikoen.”

Overenskomstgrundlaget

Af hovedaftalen mellem Dansk Tandlægeforening (DTF) og HK/Service (HK) fremgår bl.a.:

”§ 2. Det er parternes ønske, at løn- og arbejdsvilkår fastlægges gennem afslutning af kollektiv overenskomst. Parterne forpligter sig til hverken direkte eller indirekte at lægge hindringer i vejen for, at tandlæger eller tandklinikassistenter organiserer sig.

§ 8. Selv om en overenskomst er opsagt eller udløbet, er parterne dog forpligtet til at overholde dens bestemmelser, indtil anden overenskomst træder i stedet, eller arbejdsstandsning er iværksat i overensstemmelse med denne Hovedaftale.

§ 10. DTF og HK vil samarbejde som organisationer og virke for rolige og stabile arbejdsforhold på virksomhederne. Der må ikke lægges hindringer for, at der udføres så

meget og så godt arbejde, som klinikkens tarv og tandklinikassistenternes evner og uddannelse tillader.”

Forklaringer

Der er afgivet forklaring af A, B, C, D og E.

A har forklaret bl.a., at han er privatpraktiserende tandlæge og formand for klinikejerne i Tandlægeforeningen. ”Klinikejere” er privatpraktiserende tandlæger, og der er ca. 1.700 tandlægeklinikker og ca. 1.800 klinikejere i Danmark.

I begyndelsen af marts 2020 havde Tandlægeforeningen og HK Privat indgået et forlig om en ny overenskomst for klinikassistenterne, der var sendt til afstemning hos bl.a. Tandlægeforeningens medlemmer. Den 11. marts 2020 holdt statsministeren pressemøde og meddelte, at Danmark skulle lukkes ned på grund af COVID-19. Det betød bl.a., at tandlægeklinikkerne skulle lukke for alt andet end kritiske behandlinger, og omkring 75 % af alle behandlinger blev aflyst eller udsat.

Den 25. marts 2020 var urafstemningen afsluttet, og et stort flertal af klinikejerne havde stemt imod overenskomstforliget. Klinikejerne var meget påvirkede af nedlukningen. Det er hans indtryk, at klinikejerne i forvejen syntes, at overenskomstforliget var dyrt, men at det havde været nødvendigt i lyset af markedsvilkårene. Men efter nedlukningen stod klinikejerne pludselig i en ny virkelighed, hvor størstedelen af deres omsætning forsvandt.

Tandlægerne var allerede inden pandemien omfattet af en række retningslinjer om værnemidler og hygiejne, udarbejdet bl.a. af Statens Serum Institut, og de satte en ære i at overholde retningslinjerne. Han så det derfor ikke som et problem, at der ville være yderligere retningslinjer i forbindelse med genåbningen. Det var en dog en ny situation. Derfor gjorde Tandlægeforeningen meget for at holde medlemmerne informeret om nye og ændrede retningslinjer mv. og sendte en lind strøm af nyhedsbreve og informationer til medlemmerne.

Der var en vis bekymring for, om man kunne skaffe værnemidler, men det viste sig, at det kunne lade sig gøre. Efter hans opfattelse var der ikke mangel på værnemidler på tandklinikkerne i den periode. Der var dog rift om at skaffe værnemidlerne og pres på leveringerne, og

det var ofte ikke muligt at opbygge et depot af værnemidler på de enkelte tandklinikker.

Sundhedsstyrelsen havde i notatet af 18. april 2020 (Håndtering af COVID-19: Omstilling og gradvis øget aktivitet i tandplejen) åbnet for en vis fleksibilitet, hvis man ikke kunne skaffe de sædvanlige værnemidler, og som det fremgår af notatet, kunne kliniktøj benyttes, hvis det blev skiftet mellem patienterne.

Af de fremlagte facebookopslag fra HK og henvendelserne til HK i øvrigt kan han godt læse, at der var nogle klinikassistenter, der havde bekymringer for situationen, men det var ikke noget, han kunne genkende fra sin egen tandklinik. Han havde ikke haft problemer med levering af værnemidler, men de brugte væsentlig flere penge på at skaffe værnemidlerne, og det var prisen for at holde åbent.

HK's beskrivelse af tandklinikkerne i pressemeddelelsen af 19. april 2020 (Mangel på værnemidler kan gøre tandklinikker til coronabombe) og i artiklen "Fagforening: Tandklinikker kan udvikle sig til coronareder" af 19. april 2020 på information.dk var på ingen måde en rimelig beskrivelse af forholdene. Det var utilstedeligt og helt ude af proportioner. Det var en farlig retorik at bruge. Retorikken var egnet til at skræmme både de ansatte og patienterne på klinikkerne, og HK burde have taget kontakt til Tandlægeforeningen om deres bekymringer i stedet for at skrive en sådan pressemeddelelse.

Medlemmerne af Tandlægeforeningen var også overraskede og vrede over HK's retorik, og samtidig forstod man ikke fremgangsmåden, idet HK's ageren kunne skade tandklinikkerne og deres egne medlemmer. Foruden patienterne og de ansatte på tandklinikkerne havde klinikejerne også deres egen sikkerhed og helbred at tænke på, og det ville være utænkeligt, at klinikejerne ville sætte det over styr på grund af penge.

Han kan ikke genkende det billede, som HK efterfølgende tegnede af tandklinikkerne, og slet ikke, at tandlægeforeningens medlemmer skulle "sjo fle" myndighedernes retningslinjer. Af de 1.700 tandklinikker i landet var der alene ti, der havde fået et påbud som følge af brud på retningslinjerne. Som han udtalte til artiklen "Coronapåbud til tandlæger: Engangskitler hængt til tørre i personalestue og masker genbrugt i 11 dage" af 30. juni 2020 på dr.dk, mener han, at tandklinikkerne ikke handlede i ond tro, når de havde genbrugt engangsmundbind eller anden form for engangsværnemidler. De sager, som HK havde beskrevet, lå i tiden omkring genåb-

ningen den 20. april 2020, og der var megen usikkerhed om retningslinjerne mv. på dette tidspunkt. Det var et meget lille antal sager om manglende efterlevelse af retningslinjerne i forhold til det samlede antal tandklinikker, og det var på ingen måde repræsentativt for tandklinikkerne.

B har forklaret bl.a., at hun indtil 30. oktober 2021 var næstformand i HK Privat, og i dag er formand for HK Danmark. Hun var forhandlingsleder for HK Privat under overenskomstforhandlingerne i 2020 og indgik den 5. marts 2020 på HK Privats vegne et overenskomstforlig for klinikassistenterne med Tandlægeforeningen. Hun blev forbløffet, da forliget blev stemt ned af Tandlægeforeningens medlemmer, og var skuffet på sine egne medlemmers vegne. Der var ingen sammenhæng mellem overenskomstforhandlingerne og HK's håndtering af COVID-19 situationen i forbindelse med genåbningen i april 2020. Det var ikke hensigten at genere Tandlægeforeningen, men man kunne ikke sidde arbejdsmiljøforholdene overhørig. De gjorde sig umage med at holde de to ting adskilt.

Da man den 17. april 2020 modtog meddelelsen om genåbningen den 20. april 2020, var det en tumultarisk periode. Mange HK-medlemmer udtrykte bekymring over værnemiddelsituationen og oplevede et pres fra klinikejerne. Selv om der var tandklinikker, hvor tingene var i orden, var der et klart behov hos HK's medlemmer for, at HK måtte gøre noget. På tandklinikkerne var samarbejdet mellem tandlæger og klinikassistenterne meget tæt. Det var derfor ofte svært for medlemmerne at klage over arbejdsforholdene. Mange medlemmer rettede henvendelse til HK og herunder til hende selv personligt. Desuden var der et behov for, at medlemmerne kunne dele deres oplevelser og erfaringer med hinanden. Derfor oprettede de bl.a. en særskilt facebookside for klinikassistenterne og havde ansatte til at administrere og besvare henvendelser næsten døgnet rundt.

De fremlagte facebookopslag og mails til hende viser situationen i den periode. Medlemmerne ville gerne fortælle bl.a. om, at de skulle genbruge engangsmundbind, men ønskede sjældent at anmelde det som en sag mod tandklinikken. Man vidste på daværende tidspunkt ikke meget om smitten, men dog vidste man, at det var dråbesmitte. Da behandlingerne på tandklinikkerne ofte medførte småbitte dråber af væske i luften (aerosoler), mente mange medlemmer derfor, at genåbningen skete for tidligt. HK opfordrede generelt medlemmerne til at tage en samtale om situationen på tandklinikken og udsendte en række nyhedsbreve til medlemmerne om

retningslinjer mv., der kunne bruges i situationen. Det var myndighederne og ikke HK, der besluttede, hvornår man genåbnede samfundet, men HK måtte så have fokus på retningslinjerne og på, at forholdene var i orden.

Pressemeddelelsen af 18. april 2020 (Genåbning af tandklinikker: Økonomi må ikke trumfe sikkerhed) var sendt ud om lørdagen, hvor klinikkerne skulle åbne om mandagen. De havde endnu ingen retningslinjer fra myndighederne, men havde en række bekymrede henvendelser fra medlemmerne. Flere medlemmer havde oplyst, at de allerede fra om mandagen skulle booke patienter ind som normalt. Der var bekymring for, hvorvidt man i tandklinikkerne havde fokus på retningslinjerne og værnemidlerne. De besluttede derfor at sende pressemeddelelsen ud for at skabe opmærksomhed om situationen på tandklinikkerne hos myndighederne og politikerne. Både denne og de senere pressemeddelelser havde til hensigt at pege på, at genåbningen måtte ske med forsigtighed. Derudover var der frygt for, at de gode ting, som nedlukningen havde medført, blev tabt, hvis genåbningen skete for hurtigt. Det var ikke et bevidst valg at inddrage patienternes forhold i debatten, men det var naturligt at tænke dem ind i de forhold, de beskrev i pressemeddelelserne og ved udtalelser til medierne i øvrigt. HK rådgav ikke borgere eller patienter om, hvorvidt de skulle møde op i tandklinikkerne. De gjorde patienter opmærksomme på, at det var tandklinikken, der foretog den sundhedsfaglige vurdering.

Hun husker ikke, om der blev indkaldt til møder med Tandlægeforeningen. Der var berettigede bekymringer fra klinikassistenterne, og man skrev herom til Tandlægeforeningen i nogle tilfælde. Hun synes, at Tandlægeforeningen ikke tog klinikassistenternes bekymring tilstrækkeligt alvorligt, og hun havde håbet, at foreningen var kommet mere på banen fra begyndelsen.

Efter hendes opfattelse var der belæg for at sige, at tandklinikkerne havde ”sjoftet myndighedernes retningslinjer” i pressemeddelelsen af 16. maj 2020 (HK: Endelig får ansatte det tilsyn, de har krav på). Der var flere sager for Arbejdstilsynet, og ti af de omkring tyve, som HK anmeldte, resulterede i et strakspåbud til tandklinikken. Efter hendes opfattelse var det derfor også rigtigt, at tandklinikkerne havde sjoftet myndighedernes retningslinjer. Det var ikke en grov generalisering. Udtalelsen havde støtte i Arbejdstilsynet og Styrelsen for Patientsikkerheds tilsyn. Hun benyttede denne retorik for at blive hørt i debatten.

Det er en forkert udlægning af artiklen ”Sagsanlæg og beskyldninger om »gangstermetoder«: Forstå striden mellem tandlægerne og klinikassistenterne” i Politiken den 5. juni 2020, at hun ville miskreditere klinikejerne. HK’s pressemeddelelser og interviews var et forsøg på at få historien så bredt ud som muligt, så vilkårene for arbejdet kom på plads. Det var ikke for at miskreditere klinikejerne.

Ordet ”coronabombe” i pressemeddelelsen af 19. april 2020 (Mangel på værnemidler kan gøre tandklinikker til coronabombe) var anvendt i betydningen af, at noget er en ”bombe under” noget andet. Ordet ”coronabombe” var også anvendt af andre i anden sammenhæng. Udtrykket ”cowboyland” var benyttet af et medlem i en henvendelse til hende, og hun brugte udtrykket i artiklen ”Klinikansatte i coronafrygt før genåbning: Det er det rene cowboyland” af 18. april 2020 i A4arbejdsliv.dk, da hun synes, at det var et godt udtryk for, at tandklinikkerne benyttede alle mulige selvopfundne løsninger.

C har forklaret bl.a., at han har været faglig chef i HK Privat siden 2015. Han deltog i overenskomstforhandlingerne med Tandlægeforeningen i 2020.

Ved nedlukningen i marts 2020 og den efterfølgende genåbning den 20. april 2020 modtog HK mange henvendelser fra bekymrede medlemmer ansat i tandklinikker. De oprettede derfor en taskforce, der kunne tage sig af dette. På den måde kunne man sikre, at man sendte samme beskeder til medlemmerne. Det orienterede de Tandlægeforeningen om. I april 2020 afholdt de et Facebook-live arrangement for medlemmerne af den lukkede facebookgruppe for klinikassistenter. Og op til genåbningen sendte de en mail til alle medlemmerne med relevante retningslinjer mv. Det blev Tandlægeforeningen også orienteret om. Han havde også løbende kontakt til Tandlægeforeningen, men ikke om de enkelte verserende sager.

HK’s medlemmer var bekymrede, men ønskede ikke selv at stå frem, da de var bange for ansættelsesretlige konsekvenser. Der var mange henvendelser fra medlemmer i weekenden op til genåbningen den 20. april, og de orienterede Tandlægeforeningen. Tandlægeforeningen besvarede henvendelsen, men forholdt sig ikke til det fremsendte, men spurgte kun, hvorfor HK ikke havde rettet henvendelse tidligere.

D har forklaret bl.a., at hun har været ansat som advokat i HK Privat siden 2013. Hun har sidet med alle HK Privats sagsområder. I begyndelsen af pandemien indgik hun i den taskforce, der blev nedsat efter statsministerens pressemøde den 11. marts 2020. Hun havde forskellige opgaver i taskforcen, men ikke specielt vedrørende tandlægeområdet.

Efter en drøftelse i taskforcen om de retlige aspekter af klinikassistenternes bekymringer om bl.a. forkert brug af engangsværnemidler og den sundhedsrisiko, det kunne medføre, havde de besluttet at indhente et notat fra en ekstern advokat. Da de havde modtaget notatet af 28. april 2020, lavede hun det fremlagte facebookopslag med overskriften ”Er der styr på værnemidlerne på din klinik?”. Opslaget blev delt i den lukkede gruppe for klinikassistenter. I facebookgruppen var der alle mulige typer af opslag, både om trepartsaftaler, restriktioner, ferieregler, barsel, forhold for elever og meget andet. Formålet med opslaget var at beskrive den viden, som de havde fået ved notatet. De ville ikke slå det stort op gennem offentlige kanaler eller i pressen, men de valgte den lukkede gruppe for at orientere om problemstillingen.

E har forklaret bl.a., at hun i 2020 var presserådgiver for HK, og at hendes primære opgave var at sørge for pressedækning af HK’s interesser. Hun brugte pressemeddelelserne til at få en given historie omtalt i pressen. Formatet var typisk en historie på en A4 side, som blev sendt til Ritzau, der videresendte historien til andre medier.

Hun skrev pressemeddelelsen af 19. april 2020 (Mangel på værnemidler kan gøre tandklinikker til coronabombe) og brugte ordet ”coronabombe”. Pressemeddelelsen blev skrevet efter mange henvendelser fra bekymrede medlemmer. Målgruppen for pressemeddelelsen var politikere, myndigheder og medier. Pressemeddelelserne var skrevet ud fra en strategi om kommunikation for medlemmerne, men der var ikke nogen strategi for selve indholdet. At patienternes og medlemmernes sikkerhed gik igen i pressemeddelelserne var udtryk for, at det var en bekymring, der gik igen hos medlemmerne. Efter hendes opfattelse var der belæg for det faktuelle grundlag i pressemeddelelserne, bl.a. ved de påbud, der blev givet.

Det var Ritzau, der valgte at omdanne pressemeddelelsen af 19. april 2020 (Mangel på værnemidler kan gøre tandklinikker til coronabombe) til en artikel, som Ritzau udsendte. Hun havde ikke kontakt til Ritzau i den forbindelse, men fandt det positivt, at der blev lavet en

egentlig artikel. Ordet ”coronabombe” var anvendt tidligere i andre sammenhænge og kunne være blikfang for pressemeddelelsen. Det var tænkt som en bombe under noget.

Parternes argumentation

Klager har anført navnlig, at indklagede har handlet overenskomststridigt og bodspådragende over for klager ved at have iværksat og koordineret en pressekampagne vendt mod Tandlægeforeningens privatpraktiserende medlemmer. Indklagede har både med de temaer, der blev omtalt, og den sprogbrug, der blev anvendt i pressekampagnen, bevidst over for offentligheden og dermed også over for tandlægenes patienter, forsøgt at tegne et generaliserende og helt urigtigt fordrejet billede af tandklinikkerne som uhygiejniske med det sigte at skræmme patienter og medarbejdere. Bl.a. anvendte HK helt uden grundlag herfor udtryk som ”coronabombe”, ”coronareder” og udtalte, at ”det er det rene cowboyland”, ligesom HK helt urettinget udtalte, at klinikejerne sjoflede myndighedernes retningslinjer. Udtalelserne gik langt ud over rammerne for organisationens ytringsfrihed, og den forsætlige adfærd udgjorde en grov tilsidesættelse af loyalitetsforpligtelsen i overenskomstforholdet parterne imellem og et forsøg på at miskreditere klinikejerne. Desuden forsøgte HK at få udtalelserne så bredt ud i pressen som muligt. Dette er i strid med Hovedaftalens § 10, hvorefter Tandlægeforeningen og HK skal samarbejde og virke for rolige og stabile arbejdsforhold.

Indklagedes information til klinikassistenterne var derudover i sig selv egnet til at fremkalde en ubegrundet frygt blandt de ansatte på tandklinikkerne og skabe mistillid til, at klinikejerne tilrettelagde arbejdet i overensstemmelse med de gældende regler. Det må endvidere anses for en skærpende omstændighed, at indklagedes adfærd fandt sted samtidig med, at samfundet var bragt i en helt usædvanlig situation som følge af covid-19, hvor offentligheden var stærkt afhængig af lødig information om situationen.

Indklagede har anført navnlig, at de fremsatte ytringer til pressen og i pressemeddelelserne ikke havde til formål at miskreditere tandlægeforeningens privatpraktiserende medlemmer, men derimod indeholdt en berettiget kritik af situationen, som HK Privats medlemmer i tandklinikkerne oplevede, og som medlemmerne havde behov for blev taget op navnlig over for myndigheder og politikere. Det var som udgangspunkt konkrete henvendelser og faktiske forhold på tandklinikkerne, der lå til grund for indklagedes udtalelser til pressen og myndighederne, og de bekymringer, der blev rejst, fandt tillige støtte i bl.a. Arbejdstilsynets kontroller

og efterfølgende påbud. Uanset om indklagede i nogle tilfælde anvendte retoriske greb for at skabe blikfang over for pressen, var sprogbrugen i alle tilfælde både berettiget og omfattet af organisationens ytringsfrihed. Det forhold, at Tandlægeforeningen havde nedstemt overenskomstforliget fra marts 2020, kan ikke begrænse HK's ytringsfrihed og adgang til at varetage medlemmernes arbejdsmiljømæssige interesser eller samfundsmæssige interesser i øvrigt.

Den rådgivning og information, der blev ydet til HK's medlemmer, herunder Klara Hoffritz' opslag på Facebook, var hverken egnet til at skabe ubegrundet frygt blandt de ansatte på tandklinikkerne eller mistillid til klinikejerne. Klara Hoffritz' opslag havde støtte i et juridisk notat udarbejdet af en ekstern advokat med henblik på at belyse en helt exceptionel situation, og en sådan gengivelse af en aktuel retsstilling kan ikke betragtes som illoyal over for en overenskomstpart, da loyalitetspligten ikke rækker til et krav om fortielse af ens forståelse af en retsstilling.

Arbejdsrettens begrundelse og resultat

Sagen angår som nævnt, om HK Privat har udvist overenskomststridig adfærd ved i tiden omkring den delvise genåbning af samfundet i april 2020 efter nedlukningen i marts 2020 på grund af COVID-19 pandemien at iværksætte en pressekampagne vendt mod Tandlægeforeningens privatpraktiserende medlemmer og ved at opildne til ubegrundet frygt blandt klinikassistenter for, at klinikejernes tilrettelæggelse af arbejdet på klinikkerne ikke foregik i overensstemmelse med gældende sundhedsfaglige regler. Sagen angår endvidere, om HK Privat i januar 2021 i en henvendelse til Sundheds- og Ældreministeriet samt Sundhedsstyrelsen og i en pressemeddelelse har handlet illoyalt over for Tandlægeforeningen.

Sagen rejser spørgsmål om, hvorvidt HK har begået overenskomstbrud ved at overskride grænserne for sin ytringsfrihed og derfor skal pålægges at betale en bod til Tandlægeforeningen. Som det fremgår af Arbejdsrettens dom af 10. oktober 2016 (AR2015.0277), er det ved afgørelsen af, om en overenskomstpart gennem sine udtalelser har udvist overenskomststridig adfærd, Arbejdsrettens opgave at påse, om grænserne for ytringsfrihed er overskredet. Arbejdsretten må herved bl.a. se på indholdet af udtalelserne og den sammenhæng, de indgår i, og må særligt overveje, om et indgreb i ytringsfriheden ved pålæg om betaling af bod vil være i strid med artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Efter artikel 10, stk. 2, forudsætter et indgreb i ytringsfriheden bl.a., at indgrebet er nødvendigt, dvs. proportionalt,

i et demokratisk samfund af hensyn til nærmere opregnede forhold, herunder for at beskytte andre rettigheder.

Ved bedømmelsen af HK's udtalelser i pressemeddelelser og i pressen om situationen ved den delvise genåbning i april 2020 af tandlægeklinikkerne må det indgå, at der på dette tidspunkt var en betydelig bekymring og frygt i samfundet for COVID-19 og for smitte med sygdommen. Sygdommen indebar en betydelig sundhedsfare og forårsagede også dødsfald. Der var endvidere på dette tidlige stadium af pandemien et begrænset kendskab til sygdommen og til, hvordan sygdommen smittede. Der var heller ikke bred erfaring med hensyn til forebyggelse af smitte med COVID-19 ved tæt kontakt mellem personer, ligesom der ikke var indarbejdede retningslinjer for, hvordan dette skulle foregå ved patientbehandling på tandlægeklinikker. Endelig var værnemidler mod smitte meget efterspurgt og svære at skaffe.

Det må endvidere ved vurderingen af udtalelserne indgå, at HK modtog et stort antal henvendelser fra tandlægeklinikassistenter, der var bekymrede for, om arbejdet i de private tandlægeklinikker i alle tilfælde ville blive tilrettelagt således, at det på en tilstrækkelig effektiv måde værnede de ansatte i klinikkerne og patienterne mod smitte. I tiden efter genåbningen modtog HK også et stort antal henvendelser fra medlemmer om, at der på nogle tandlægeklinikker blev udført tandlægearbejde med værnemidler, der ikke levede op til anbefalingerne herom, og under omstændigheder, der kunne medføre smittefare. Bl.a. modtog HK efter det oplyste henvendelser om mangel på værnemidler og om, at mundbind ikke blev skiftet gennem en hel arbejdsdag eller blev genbrugt over flere dage, og at engangskitler ikke havde den nødvendige standard eller blev genbrugt. HK gennemførte endvidere en rundspørge, som bl.a. viste, at 23 % af tandklinikassistenterne havde svaret, at værnemidlerne på deres klinik ikke levede op til Sundhedsstyrelsens retningslinjer.

Arbejdsretten finder på den anførte baggrund, at HK ikke gennem sine udtalelser til pressen mv. i foråret 2020 og januar 2021 overskred grænserne for sin ytringsfrihed. HK, der havde et vist faktisk grundlag for udtalelserne, forsøgte at skabe en offentlig debat om forholdene på tandlægeklinikkerne og for klinikassistenterne. Dette skete under anvendelse af pressemeddelelser og udtalelser til pressen bl.a. med henblik på, at også politikere og myndigheder ville tage spørgsmålet op. Indholdet eller sprogbrugen i udtalelserne findes ikke at gå ud over de vide rammer for frisprog, som under de foreliggende omstændigheder tilkom HK, selv om

HK i nogle tilfælde anvendte udtryk og beskrivelser, der kan anses for generaliserende eller overdrevne.

Der er efter bevisførelsen ikke grundlag for at fastslå, at HK's information til klinikassistenter skete med henblik på at skabe ubegrundet frygt hos klinikassistenterne. Det må lægges til grund, at informationens formål var at vejlede klinikassistenter, herunder klinikassistenter, der selv havde rettet henvendelse til HK med bekymring om, hvorledes de skulle forholde sig under de vejledende retningslinjer. Særligt om opslaget på Facebook under overskriften "Er der styr på værnemidlerne på din klinik" bemærkes, at opslaget var en orientering om, at HK havde anmeldt tandlægeklinikker til Arbejdstilsynet, og om konklusionen i det notat af 28. april 2020, der var udarbejdet af en ekstern advokat for HK.

HK findes herefter ikke at have udvist overenskomststridig adfærd, og HK frifindes for Tandlægeforeningens påstand om betaling af bod.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Indklagede, Fagbevægelsens Hovedorganisation for HK Danmark for HK Privat, frifindes.

Tandlægeforeningen skal inden 14 dage efter afsigelsen af denne dom betale 5.000 kr. i sagsomkostninger til Arbejdsretten.

Anne Louise Bormann

Hanne Schmidt

Oliver Talevski